

Pro

Chapter 30

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

הַנְּכֹרֶה	נָאֵם	הַמְּשָׂא	יָקָה	בֶּן־	אָגוּר	וּדְבָרָיו	1
tiyang-kakung	dhawuh-saking	pawarta	Yakeh	putra-saking	Agur	pangandikan-saking	
H1397	H5002		H3348		H0094	H1697	
				וְאָכַל:	לְאִתִּיאֵל	לְאִתִּיאֵל	
				lan-Ukal	dhateng-Itiel	dhateng-Itiel	
				H0401	H0384	H0384	

Pangandikane Sang Agur bin Yake, saka ing Masa. Pangucape wong mangkene: “Dhuh Allah, kawula sampun sayah sanget, dhuh Allah kawula sampun sayah sanget, ngantos ketelasan kakiyatan.”

אָדָם	בֵּינָת	וְלֹא־	מֵאִישׁ	אֲנֹכִי	בֹדְדוֹ	כִּי	2
manungsa	pangertosan-saking	lan-mboten	saking-tiyang	kawula	bodho	amargi	
H0120	H0998	H3808	H0376	H0595	H1198		
						לִּי:	
						ing-kawula	

Sabab aku iki bodho ngungkuli wong liya-liyane, aku ora kadunungan budi kaya salumrahe manungsa.

קְדוּשִׁים	וְדַעַת	חֲכָמָה	לְמַדְתִּי	וְלֹא־	3
Ingkang-Suci	lan-seserepan-saking	kawicaksanan	kawula-sinau	lan-mboten	
H6918	H1847	H2451	H3925	H3808	
				אֲדַע:	
				kawula-mangertosi	
				H3045	

Aku uga ora nyinau bab kawicaksanan, nganti ora bisa wanuh marang Kang Mahasuci.

וְרוּחַ	אֲסַף־	מִי	וַיִּרְדַּ	וּשְׁמַיִם	עָלָה־	מִי	4
angin	sampun-nglumpukaken	sinten	lan-mudhun	langit	sampun-mingghah	sinten	
H7307	H0622	H4310	H3381	H8064	H5927	H4310	
הַקִּיָּם	מִי	בְּשִׁמְלָה	וּמַיִם	צָרָר־	מִי	בְּחַפְּנָיו	
sampun-mapanaken	sinten	ing-ageman	toya	sampun-mbungkus	sinten	ing-epek-epekipun	
	H4310	H8071	H4325		H4310	H2651	
בְּנוֹ	שֵׁם־	וּמַה־	שָׁמַיִם	מַה־	אֲרֶץ	אֲפָסִי־	כָּל־
putranipun	asma-saking	lan-punapa	asmanipun	punapa	bumi	pungkasan-saking	sedaya
	H8034	H4100	H8034	H4100	H0776		H3605
						תִּדַּע:	כִּי
						mangertosi	menawi
						H3045	

Sapa ta kang wus mungghah marang swarga banjur mudhun? Sapa ta kang wus nglumpukake angin ing tangane? Sapa ta kang wus mungkus banyu nganggo sandhangan? Sapa ta kang nemtokake sakehe poncoting bumi? Iku jenenge sapa lan sapa jenenge anake? Kowe mesthi weruh!

הוּא	מְגֵן	צְרוּפָה	אֱלֹהֵי	אִמְרַת	כָּל-	5
Panjenenganipun	tameng	suci	Gusti-Allah	pangandikan-saking	sedaya	
H1931	H4043	H6884	H0433		H3605	

בו: ing-Panjenenganipun
לְחָסִים kanggé-tiyang-kang-ngungsi
[H2620](#)

Kabeh sabdane Gusti Allah iku murni, Gusti Allah iku dadi tetamenge sakehe wong kang ngayom marang Panjenengane.

בָּנֵן	יֹדְקֵיהֶן	פָּן-	דְּבָרָיו	עַל-	תּוֹסֵף	אֶל-	6
panjenengan	ndukani	supados-mboten	pangandikanipun	dhateng	nambahi	sampun-ngantos	
H3198	H3198	H6435	H1697		H3254	H0408	

פּ וְנִכְבְּתֵי: [pe] lan-dipunporèhaken
[H3576](#)

Aja nambahi pangandikane, supaya kowe aja nganti diwelehake lan kaanggep cidra.

מְמַנֵּי	תְּמַנֵּעַ	אֶל-	מֵאֲתָדָךְ	שְׂאֵלָתִי	שְׂתִים	7
saking-kawula	nyegah	sampun-ngantos	saking-panjenengan	kawula-nyuwun	kalih	
	H4513	H0408	H0854	H7592	H8147	

אִמּוֹת: אֶמְתָּרֵם
kawula-pejah sadèrèngipun
[H4191](#) [H2962](#)

Dhuh Allah, kalih prakawis ingkang kawula suwun dhumateng Paduka, mugè sampun Paduka tampik, kaparingana saderengipun kawula pejah, inggih punika:

רֵאשׁ	מְמַנֵּי	תְּבִיחֵן	גֹּרֹחַ	וְדָבָר-	וְשׂוֹא	8
kamlaratan	saking-kawula	tebihaken	goroh	lan-pangandikan-saking	kothongan	
		H7368	H3577	H1697	H7723	

חָקִי:	לֶחֶם	הַטְּרִיפְנִי	לִי	תִּתֵּן-	אֶל-	וְעֵשֶׂר
cekap	roti	sukani-kawula	dhateng-kawula	maringi	sampun-ngantos	lan-kasugihan
H2706	H3899	H2963		H5414	H0408	H6239

Kaculikan saha doracara mugè Paduka tebihaken saking kawula, punapa malih sampun Paduka ganjar kamlaratan utawi kasugihan, namung kaparingana rejeki ingkang dados panduman kawula.

וּפָן-	יְהוּוָה	מִי	וְאִמְרָתִי	וְכַחֲשֵׁתִי	וְאִשְׁבַּע	פָּן	9
lan-supados-mboten	Yéhuwah	sinten	lan-ngéndika	lan-nyelèngi	wareg	supados-mboten	
H6435	H3068	H4310	H0559	H3584	H7646	H6435	

פּ אֱלֹהֵי: אִשְׁמָתִי וְנִכְבְּתִי וְנִכְבְּתִי אִמְרָתִי
[pe] Gusti-Allah-kawula asma-saking lan-nyepeng lan-nyolong mlarat
[H0430](#) [H8034](#) [H8610](#) [H1589](#) [H3423](#)

Supados manawi kawula tuwuk, sampun ngantos selak dhateng Paduka kaliyan wicanten: Pangeran Yehuwah iku sapa? Utawi manawi kacingkrangan sampun ngantos purun nyolong, satemah nyawiyah dhateng asmanipun Gusti Allah kawula.

פָּן-	(אֲדָנָיו)	[אֲדָנִי]	אֶל-	עַבְדִּי	תִּלְשֹׁן	אֶל-	10
supados-mboten	bendaranipun	bendaranipun	dhateng	abdi	ngremehaken	sampun-ngantos	
H6435	H0113	H0113	H0413	H5650	H3960	H0408	

וְאִשְׁמָתִי: וְקִלְקִילִי
lan-dipunukum nyupata-panjenengan
[H0816](#) [H7043](#)

Mripat kang nyampahi marang bapa, sarta emoh mituhu marang biyung, iku bakal dithothol dening manuk gagak ing pinggir kali lan kamangsa dening anake manuk garudha.

לֹא mboten H3808	(וְאֶרְבֵּעָה) lan-sekawan H0702	[וְאַרְבַּע] lan-sekawan H0702	מִמְנֵי kanggé-kawula H0702	נִפְלְאוּ nganeh-anehi H6381	הֵמָּה punika H1992	שְׁלֹשָׁה tiga H7969	18
							יִדְעֵתִים: kawula-mangertosi H3045

Ana telung prakara kang dakgumuni, malah patang prakara kang ora dakngreteni;

מָרְגִי-סָקִיג margi-saking H1870	צֶוֶר sela H6697	עָלִי ing H5175	נֹחַשׁ ula H5175	מָרְגִי-סָקִיג margi-saking H1870	בְּשָׁמַיִם ing-langit H8064	וְהַנְּשֵׂר manuk-garudha H5404	מָרְגִי-סָקִיג margi-saking H1870	19
							אֲנִיָּה prau H0591	
							בְּעֵלְמָה: kaliyan-prawan H5959	
							גִּבְרַת tiyang-kakung H1397	
							וְדָרְגִי lan-margi-saking H1870	
							יָם segara H3220	
							בְּלִב־ ing-tengah-saking H3220	

yaiku: lakune manuk garudha ing awang-awang, lakune ula ana ing parang, lakune prau ana ing tengahe sagara, sarta lakune wong lanang karo prawan.

פִּיהַ tutukipun H6310	וּמְחַתָּה lan-ngusap H0398	אֶכְלָה nedha H5003	מִנְאָפֶת kang-laku-jina H5003	אִשָּׁה garwa-èstri H0802	מָרְגִי-סָקִיג margi-saking H1870	וְכֵן mekaten H1870	20
							וְאִמְרָה lan-ngéndika H0559
							לֹא- mboten H3808
							פּ: [pe] H0205
							פְּעֻלָּתִי kawula-nindakaken H6466
							אֲוֹן: piawon H0205

Lakune wong wadon bedhang iku mangkene: dhisike mangan, banjur ngusapi cangkeme, nuli ngucap: Aku ora nglakoni ala.

שָׂאת: nanggal H5375	תּוֹכַל saged H3201	לֹא- mboten H3808	אֶרְבֵּעַ sekawan H0702	וְתַחַת lan-ing-ngandhap H8478	אֲרֶץ bumi H0776	הַגֶּתֶר geter H7264	שְׁלוֹשׁ tiga H7969	תַּחַת ing-ngandhap H8478	21
--	---	---	---	--	--	--	---	---	----

Ana telung prakara kang ndadekake bumi horeg, malah patang prakara kang ndadekake ora betahe:

לֶחֶם: roti H3899	יִשְׁבַּע- wareg H7646	כִּי menawi H5036	וְנִבְלָה lan-tiyang-gemblung H5036	יִמְלֹךְ mrentah H5036	כִּי menawi H5036	עַבְדִּי abdi H5650	תַּחַת- ing-ngandhap H8478	22
---	--	---	---	--	---	---	--	----

marga batur tukon manawa dadi ratu, marga wong gemblung manawa kewaregen,

כִּי- menawi H8198	וְשִׁפְחָה lan-biyung-emban H8198	תִּבְעַל dipunkrèni H1166	כִּי menawi H1166	שְׁנוּאָה garwa-kang-dipunsengiti H8130	תַּחַת ing-ngandhap H8478	23	
							תִּירַשׁ nampani-warisan H3423
							גְּבֵרָתָהּ: [pe] H1404
							בְּבֵרָתָהּ: bendaranipun H1404

marga wong wadon kang ora disenengi ing wong manawa oleh bojo, apadene marga rewang wadon kang ngesur kalenggahane bendarane putri.

מְחַכְמִים: sanget-wicaksana H2449	חַכְמִים wicaksana H2450	וְהֵמָּה nanging-punika H1992	אֲרֶץ bumi H0776	קִטְנִי- alit-saking H1992	הֵם punika H1992	אֶרְבֵּעָה sekawan H0702	24
--	--	---	--	--	--	--	----

Ing bumi ana kewan papat kang cilik dhewe, nanging kang cukat banget:

25 הַנְּמָלִים : עַם לֹא- עוֹ נִינְיֵנוּ בְּקִיץ לְחֶמֶם:
 semut bangsa mboten kiyat nanging-nyamektakaken ing-wanci-ketiga rotinipun
[H5244](#) [H3808](#) [H5794](#) [H3808](#) [H7019](#) [H3899](#)

semut iku golongan kang ora rosa, nanging sasuwene mangsa panas padha tandho pangan,

26 שְׂפָנִים : עַם לֹא- עָצוּם וַיְשִׂמוּ בְּסֵלַע בֵּיתָם:
 mèrmot bangsa mboten kiyat nanging-masang ing-sela griyanipun
[H3808](#) [H6099](#) [H5553](#)

kancil iku golongan kang ringkih, nanging anggone gawe omah ana ing sajroning parang,

27 מַלְךָ אֵין לְאֶרְבָּה וַיֵּצֵא חֲצִץ סֵדָיָנִיפּוּן כְּלוֹ:
 ratu mboten-wonten kanggé-walang nanging-medal mbarisan sedayanipun
[H4428](#) [H0369](#) [H0697](#) [H3318](#) [H3605](#)

walang iku ora duwe ratu, nanging padha baris kanthi tumata,

28 שְׂמָמִית בְּיָדַיִם תְּתַפֵּשׂ : וְהִיא בְּתֵיכְלִי מַלְךָ פּ [pe]
 cecak ing-tangan nyekel nanging-punika ing-kraton-saking ratu
[H8079](#) [H3027](#) [H8610](#) [H1931](#) [H1964](#) [H4428](#)

cecak iku kena kacekel nganggo tangan, nanging ing kadhatone para ratu iya ana.

29 שְׁלֹשָׁה הָמָה מִיֵּטְבִי צָעַד וְאֶרְבָּעָה מִיֵּטְבִי לָכַת:
 tiga punika saé tindak lan-sekawan saé lumampah
[H7969](#) [H1992](#) [H3190](#) [H6806](#) [H0702](#) [H3190](#) [H3212](#)

Ana kewan telu kang gagah jangkahe, malah papat kang jangkahe bregas, yaiku:

30 לֵישׁ גִּבּוֹר בְּבִהְמָה וְלֹא- יָשׁוּב מִפְּנֵי- כָּל: סֵדָיָ
 singa kiyat ing-kewan lan-mboten mundur saking-ngajeng sedaya
[H3918](#) [H1368](#) [H0929](#) [H3808](#) [H7725](#) [H6440](#) [H3605](#)

singa kang prakosa dhewe padha-padha kewan, sarta ora mundur ngadhepi apa bae.

31 זֶרְזִיר מְתַנְנִים אוֹ- תִישׁ וְנִמְלֵךְ אַלְקִיָּם עַמּוֹ:
 jago bangke kang utawi mènnda-jaler lan-ratu kaliyan-prajurit kaliyanipun
[H2223](#) [H4975](#) [H8495](#) [H4428](#) [H0510](#)

Jago kang angkuh, utawa wedhus lanang, lan ratu kang tindak ing ngarepe kawulane.

32 אִם- נִבְלָתָּה בְּהַתְּנֵשָׂא וְאִם- יָמֹתַי יָד לָפֶה:
 menawi sampun-bodho ing-nganggep-dhiri lan-menawi ngrancang tangan dhateng-tutuk
[H5375](#) [H2161](#) [H3027](#) [H6310](#)

Manawa kowe ngumukake awakmu dhewe, dadia tanpa pikir, dadia sawuse kokrasakake, tanganmu tutupna ing cangkemmu.

33 כִּי מִיץ תֵּלֵב יוֹצִיא וְנִמְיָן- אַף נְוִיָּא רָם וְמִיץ
 amargi merik susu ngasilaken mentèga grana ngasilaken lan-merik getih lan-merik
[H4330](#) [H2461](#) [H3318](#) [H0639](#) [H4330](#) [H1818](#) [H3318](#)

אֲפִים : רִיב פּ [pe] נְוִיָּא נְוִיָּא
 duka ngasilaken pasulayan
[H0639](#) [H3318](#) [H7379](#)

Awit puwan iku manawa diwenyet-wenyet metu mertegane, yen irung dipijet-pijet metu getihe, yen nepsu dipejet marakake kerengan.